

ไทยโพสต์

วันที่ ๗ เดือน พ.ค. พ.ศ. ๕๘ ๒๕๖๑

ทุ่งกุลาร้องไห้

แหล่งปลูกข้าวหอมมะลิคุณภาพดี

รายงานพิเศษ

พื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ ครอบคลุมพื้นที่ 5 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ร้อยเอ็ด สุรินทร์ ศรีสะเกษ มหาสารคาม และยโสธร รวมพื้นที่ 2.1 ล้านไร่ ซึ่งพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ขึ้นชื่อว่าเป็นแหล่งปลูกข้าวหอมมะลิที่ดีที่สุดของประเทศ แต่ด้วยสภาพพื้นที่ที่เป็นแอ่งกระทะขนาดใหญ่และเป็นที่ราบ ทำให้ช่วงฤดูฝนประสบปัญหาน้ำท่วมทุกปี แต่เมื่อหมดฤดูฝนก็ประสบปัญหาความแห้งแล้งตามมาทันที นอกจากนี้ ยังมีปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เพราะเป็นดินทรายจัด และยังมีปัญหาดินเค็ม สิ่งเหล่านี้ล้วนกระทบต่อการเพาะปลูกข้าวของเกษตรกร

นายสมโสมศักดิ์ ดำเนินงาม ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กล่าวว่า กรมพัฒนาที่ดินได้รับมอบหมายให้ดำเนินการพัฒนาพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าวหอมมะลิ มาตั้งแต่ปี 2523 โดยมีมุ่งเน้นดำเนินการพัฒนาพื้นที่อยู่ 3 เรื่องหลักๆ ได้แก่ 1.การแก้ปัญหาหน้าท่วมและฝนแล้ง 2.การปรับปรุงบำรุงดิน 3.การสร้างทางลำเลียงหรือเส้นทางคมนาคมเพื่อใช้ในการลำเลียงผลผลิตออกจากไร่นา ซึ่งรูปแบบดำเนินการนั้นเริ่มจากปรับโครงสร้างพื้นฐาน เป็นระบบคลองควบคุมน้ำ คลองระบายน้ำ กักเก็บน้ำ เชื่อมโยงต่อเนื่องเป็นโครงการช่วยกระจาย

น้ำ รวมถึงสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาหน้าท่วมและฝนแล้งได้ นอกจากนี้จะเป็นการส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ หรือพืชปุ๋ยสด อย่าง โสนอัฟริกัน ปอเทือง ปลูกแล้วไถกลบ เป็นต้น ความอุดมสมบูรณ์ให้กับดิน ร่วมกับการแก้ปัญหาดินเค็ม โดยการส่งเสริมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว อย่างยูคาลิปตัสสนคันทนา ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยควบคุมน้ำเค็มได้ดินไม่ให้เป็นเปรี้ยวขึ้นมาบนดินส่งผลกระทบต่อการเพาะปลูก อีกทั้งยังสร้างรายได้เสริมจากการขาย ไม้ยูคาลิปตัสได้อีกทางหนึ่ง พร้อมกันนั้นก็ดำเนินการสร้างถนนในไร่นาตามแนวคลองและระหว่างหมู่บ้านกับไร่นา หรือทางสาธารณะเพื่อเพิ่มความสะดวกใน

การขนส่งผลผลิตออกจากไร่นา ตลอดจนเพิ่มความสะดวกในการเข้าไปให้บริการ ส่งเสริมหรือถ่ายทอดความรู้ของหน่วยงานต่างๆ ที่ร่วมบูรณาการพัฒนาพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้แห่งนี้

ผลการดำเนินงานพัฒนาพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ของกรมพัฒนาที่ดิน ตั้งแต่ปี 2526 จนถึงปี 2557 สามารถดำเนินการปรับปรุงพื้นที่ได้แล้ว 943,153 ไร่ แบ่งเป็น จังหวัดร้อยเอ็ด 485,973 ไร่ สุรินทร์ 359,640 ไร่ มหาสารคาม 86,500 ไร่ ยโสธร 11,040 ไร่ ส่วนในปี 2558 มีเป้าหมายดำเนินการพัฒนาพื้นที่อีก 2,000 ไร่ สาเหตุที่เป้าหมายการดำเนินการปีนี้เป็นค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับพื้นที่ประสบปัญหาที่ยังมีอีกมากนั้น อุปสรรคหนึ่งก็คือ การเข้าไปดำเนินการพัฒนาพื้นที่ จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของพื้นที่เนื่องจากการปรับโครงสร้างพื้นฐาน

การสร้างคลองหรือสระเก็บกักน้ำต้องเสียพื้นที่ ถ้าเกษตรกรไม่ยินยอมก็ไม่สามารถดำเนินการได้ โดยปัญหาหลักที่พบขณะนี้คือที่ดินมีราคาสูงขึ้นเกษตรกรบางรายอาจไม่ต้องการเสียพื้นที่ไป หรือไม่ก็ไม่ใช่ที่ดินของตนเองเกษตรกรเป็นเพียงผู้เช่าเท่านั้น ซึ่งราคาที่ดินในปี 2523 อยู่ที่ไร่ละ 800-1,000 บาท ปัจจุบันเพิ่มสูงขึ้นเป็นประมาณไร่ละ 50,000 บาท ทำให้การดำเนินการอาจจะล่าช้าไปบ้าง แต่กรมพัฒนาที่ดินก็ต้องเดินหน้าต่อไป โดยเฉพาะการสร้างความเข้าใจเกษตรกรว่าโครงการดังกล่าวเกษตรกรจะได้รับประโยชน์อย่างไรบ้าง

ทั้งนี้ แม้ว่าต้องใช้ระยะเวลาฟื้นฟูพื้นที่มากกว่า 30 ปี แต่ก็สามารถพิสูจน์ได้ถึงความสำเร็จจากพื้นที่แห้งแล้งและดินเสื่อมโทรมจัดที่ไม่สามารถปลูกพืชอื่นได้เลย หรือแม้กระทั่งปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 ข้าวหอมมะลิคุณภาพขึ้นชื่อได้จริงแต่ก็ได้ผลผลิตค่อนข้างต่ำ คือมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 15 ตันต่อไร่ แต่เมื่อได้รับการปรับปรุงพัฒนาดินและโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ก็สามารถเพิ่มผลผลิตเป็น 30-40 ตันต่อไร่ นอกจากนี้ยังสามารถปลูกพืชชนิดอื่นได้ ไม่ว่าจะเป็นกระถิน ออสเตเรีย ยูคาลิปตัส สร้างรายได้ให้เกษตรกร นอกจากการทำงาน

นายสมโสมศักดิ์ กล่าวเพิ่มเติมด้วยว่า โครงการพัฒนาพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ นอกจากเพื่อการพัฒนาคุณภาพข้าวหอมมะลิแล้ว สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปลูกข้าวหอมมะลิที่มีคุณภาพอย่างยั่งยืน ซึ่งผลการประเมินโครงการที่กรมพัฒนาที่ดินให้ผู้เชี่ยวชาญจากประเทศออสเตรเลียเข้ามาประเมินผล พบว่า ผลตอบแทนที่เกษตรกรในพื้นที่ได้รับนั้นเพิ่มสูงขึ้นประมาณ 26% หลังจากมีโครงการพัฒนาพื้นที่

ทุ่งกุลาร้องไห้ เนื่องจากพื้นที่เดิมมีปัญหาหลายด้าน เป็นอุปสรรคต่อการเพาะปลูก เมื่อได้รับการพัฒนา ก็สามารถนำพื้นที่ไปใช้ประโยชน์มากขึ้น อย่างไรก็ตาม กรมพัฒนาที่ดินรวมถึงหน่วยงานต่างๆ ที่ได้ร่วมกันบูรณาการให้พื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้กลับมามีความอุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีของประเทศ ทุกฝ่ายได้ทุ่มทั้งงบประมาณ ทุ่มแรงกายแรงใจ เพื่อเกษตรกร ดังนั้น อยากให้เกษตรกรเห็นถึงคุณค่า ควรเก็บรักษาทรัพยากรดินนี้ให้เป็นแหล่งปลูกข้าวชั้นดี และสามารถส่งต่อไปกับลูกหลานได้ใช้ประโยชน์ต่อไป